

Izhaja ob 4 zjutraj. Stane celoletno . . 180 K mesečno 15 ta zased. ozemlje . 300 ta inozemstvo . . 40e

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1

JUTRORO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.
Upravništvo:
Sodna ulica št. 6.
Telefon št. 36.
Račun kr. pošt. ček. urada št. 11.842.

Ljubljana, 20. oktobra.

P. Danes ko stojimo pred novimi pogajanjimi z Italijani in kot kažejo nekateri znaki, morda pred končno odločitvijo v jadranskem vprašanju, je potrebno, da še enkrat naglasimo ogromni pomen jadranske konference za našo državo, posebej pa še za slovenski del našega naroda.

Nad eno četrtino vseh Slovencev je še danes pod italijansko okupacijo, na zemlji, ki je slovenska in manj toliko stoletij, kot je bila taljamentu ali Piavi laška. Najbolj drastično karakterizira italijansko nenasitnost dejstvo, da imajo Italijani še danes zasedenega več slovenskega ozemlja, kot ga jim pripušča londonski pakt. Po tem paktu gre meja na Krasu po razvodju, torej ne obsega ozemlja ob Pivki in Uncu (St. Peter—Postojna—Logatec). Velik del slovenske zemlje, ki je bil stoletja celo lokalna upravna in najozižji zvezi s središčem Slovenije, z Ljubljano, je zasedla Italija. Je pač ironija, da so nam velevlasti prisodile daljno, sicer tudi popolnoma slovensko ali prej od slovenskih dežel odtrgano Prekmurje, dopustile pa, da imajo ozemlje, ki sega v središče Slovenije, zasedeno Italijani.

Zagotavlja se, da bo za slovenske kraje morala obveljati takozvana Wilsonova črta. Ta črta, ki vzame našemu narodu nad 200.000 sorjakov, teče od Porezna (Julijske Alpe) po gorskih grebenih nad Cerknem, preko Trnovskega gozda, mimo Cola na Nanos in preko Vremšice na Učko in Rašo. Mislimo, da bi ta mejna črta, ki nudi Italiji vse ugodnosti, dobre meje — skoraj vse višje terenske točke ostanejo na oni strani — našo državo na njenem severozahodnem delu zelo slabo zavarovala. Zakaj uvaževati se mora, da ostane Italijanom kot glavna strateška linija, zapadno od označene meje, še soška črta. Na obmejnem terenu, ki ostane Jugoslaviji, pa moramo težko najti sploh kako primeren obrambno črto, najmanj pa ne strateško tako izborne kot je soška z njenimi močnimi naravnimi utrdinami, kakor jih v Evropi nudijo malo kje terenski položaji. Kako izgleda tako „zavarovanje“ naših severozahodnih pokrajin, si lahko predstavljamo. Glede tega se je govorilo in nevarnost našega položaja primerne obrazilo na drugem mestu. Slovenska pokrajina bi ostala po taki meji skoro nič manj odprta „Einfallstor“ za italijanskega sosedu, kakor je današnja demarkacijska linija, ko jo je ital. generalni štab začrtal, ko so bili ti kraji brez vsakega vojaškega varstva.

Kot dokaz skrajne nenasitnosti moramo tedaj smatrati zahtevi ital. nacionalističnih listov, da se mora celó Wilsonova črta — korigirati. Bajte to zahteva tudi ital. generalni štab. Želi se vrh Snežnika kot mejno koto; meja naj bi šla torej vzdolžno železnične črte Ljubljana—Reka. Gospodje niso skromni. To je več, kot je zahteval znani januarski ultimatum antante od nas, kojemu se nismo uklonili. Po njem se je Jugoslovonom poleg malega koščka severne Istre, vsekakor pustila železnica Ljubljana—Reka in ozemlje do Nanosa. Tudi bivši ital. min. predsednik Nitti ni šel v svojih vseprej kot skromnih zahtevah tako daleč, ko je zahteval korekcijo pri Senožcah in na Raši.

V koliko se te želje in zahteve v ital. oficielni politiki resno upoštevajo, ne bomo preiskavali. Nadjamo se, da imajo naši državniiki za vsak slučaj dovolj narodnega ponosa. Mi pribijemo le naslednje:

Ce žele Italijani sporazuma z jugoslovani — in ta jim bo najbrž vsaj tako potreben kot nam — vsekar ne morejo Jugoslovonom svojih zahtev diktirati. Hočejo Italijani zaš zavarovanih mej, morajo respektirati tudi naše enake zahteve.

Jadranska konferenca odgodena.

Beograd, 20. oktobra. (Izvirno.) Danes je ves dan zboroval deloma pod predsedstvom prestolonaslednika ministrski svet, ki je razpravljala o važnih notranjih in zunanje političnih zadevah. Obširna debata se je razpredla o korakih, ki jih naj stori naša vlada glede koroškega plebiscita. Minister Kukovec je zahteval pojasniti, kaj namerava vlada storiti in na kak način hoče varovati nacionalne interese, na drugi strani pa umiriti razburjenje, ki je zavladalo med našim narodom zaradi nesrečnega izida koroškega plebiscita. Minister zunanjih zadev je podal obširno poročilo o politični situaciji, pred katero stoji Jugoslavija vsled nedeljskega rezultata. Naglašal je, da je popolnoma brezuspешno poskusiti izpodbiti izid plebiscita, in opozarjal je na veliko nevarnost, ako bi naša država ne respektirala obveznosti iz mirovne pogodbe. Ministru zunanjih zadev, čegar poročilo je bilo vzeto na znanje, se je naročilo, da pripravi vse potrebne diplomatske korake, ki so sposobni korigirati krivični izid plebiscita, ne da bi Jugoslavija mo-

rala kršiti mirovno pogodbo. V razpravi o jadranskem vprašanju so se še enkrat izmenjale misli in razmotrivali razlogi za in proti posameznim solucijam. Zlasti se je tudi govorilo, je li današnja vlada moralno dovolj jaka, da rešava tako dalekosežni problem, kakor je jadranski. Razpravljalo se je tudi o potrebi imenovanja četrtega (slovenskega) delegata. V ostalem se debata tudi danes ni zaključila. To pa iz razloga, ker je prevladalo mišljenje, da bo jadranska konferenca sploh odložena. Povabilo, ki bi ga imela že pred dnevi poslati, Italija še do danes ni poslala. Vsled tega se smatra, da v doglednem času do pogajanj ne bo prišlo.

Beograd, 19. oktobra. „Politika“ poroča, da je snoči italijanski opravniki Galanti posetil ministra za zunanje stvari dr. Trumbića.

Beograd, 20. oktobra. Italijanska vlada je v skrbeh radi jadranske konference ter izgleda, da želi, da se konference radi neugodnega notranjega položaja odloži.

Razpust narodnega predstavništva?

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja narodnega predstavništva. Navzočih je bilo 40 poslancev, vsled česar se je seja odgodila na jutri. Predsednik je poročal vladi o položaju v parlamentu; nakar je današnji ministrski svet vzel v pretres vprašanje, ali je sploh še koristno, da narodno predstavništvo zboruje. V razpravi se je konstatiralo, da z ozirom na razpoloženje med poslanci ni upati, da bi parlament votiral vladi po-

oblastilni zakon. S tem pa je glavna njegova zadača, ki je še preostala, neizvršena. V ministrskem svetu je bil zahtev stavljen predlog, da se narodno predstavništvo razpusti. Nekateri ministri so se izjavili za odgoditev. Sklenjeno je bilo, počakati še jutrajšnje seje, nakar bo ministrski svet vprašanje razpusta, odnosno odgoditve ponovno vzel v pretres. Velikina članov kabineta je za razpust narodnega predstavništva.

Demarše entente.

Beograd, 19. oktobra. „Politika“ poroča, da sta zastopnika angleške in francoske vlade obvestila našo vlado o sklepu vrhovnega sveta, naj naša vojska evakuira Koroško. Ministrski predsednik dr. Vežnić je odgovoril, da je bilo jugoslovanski vojski že pred sklepom vrhovnega sveta izdano podobno naročilo. Naše čete so odšle na Koroško z nalogo, da vzdržijo red, in bodo zopet odšle, kakor hitro prevzame plebiscitna komisija upravo tega ozemlja ter bo dobila naša vlada jamstvo za varstvo naših sorojakov na Koroškem.

Sestanek državnikov v Pragi.

Praga, 20. oktobra. Romunski minister za zunanje stvari Take Jonecu bo došel sem 27. oktobra ter bo ostal dva dni v Pragi, odkoder bo potem odpotoval v Varšavo. V Pragi pričakujejo tudi prihoda poljskega zunanjega ministra kneza Sapieche.

Ni izgleda, da se najde izhod iz dosedanega stanja, če Italijani ne upoštevajo — življenskih interesov Jugoslovonom.

Za vse slovensko in pretežni del hrvatskega ozemlja je reška luka eminentno eksistenčnega pomena. Zato pa: železnica iz Ljubljane do Reke in ozemlje, po kateri teče ta železnica, mora biti brezpogojno naša, zajedno pa mednarodno zasiguran svobodna tranziten promet preko (če samostojnega) mestnega teritorija Reke do našega pristanišča. To je za nas conditio sine qua non. Eno je gotovo: brez uveljavljenja tega postulata in brez zadostnega jamstva glede svobodnega narodno-kulturnega razvoja za naše sorojake, ki bi vendar ostali onkraj bodoče državne meje — sporazuma ne bo!

Naravno, da mora biti ta za nas tako važna železniška zveza tudi terensko zadostno zavarovana. Zato pa o omenjeni korekciji Wilsonove črte ne more biti govora. To pa še prav posebno ne z ozirom na var-

Položaj na Irskem.

London, 20. oktobra. V spodnji zbornici je izjavil Hamar Gramood kot odgovor na vprašanje glede dogodkov na Irskem, da je bilo od 1. januarja t. l. dalje usmrčenih 100 stražnikov, 18 vojakov, 160 stražnikov in 60 vojakov pa ranjenih. Greenwood je povedal, da ne ve, kaj je vlada storila proti tej moritvi in kaj namerava storiti; vlada je samo dala zagotovilo, da neprestano izboljšuje svoje naredbe za varstvo služabnikov ržave.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) V popoldanski seji zunanje političnega ministrskega odseka se je ministrski predsednik Vesnić onesvestil. Moral se je podati domov ter poklicati zdravniško pomoč.

Beograd, 20. oktobra. Danes popoldne je regent sprejel v avdienci koroško deputacijo pod vodstvom ljubljanskega vseučilišnega profesorja dr. Rada Kušēja.

stvo Slovenije. Naj je naše ljudstvo tudi še nadalje primorano živeti v zavesti, da je v danem slučaju izročeno na milost in nemilost Italije, ki nam lahko, če ne bo silne armade vedno na tem mestu, že tekom prvih 24 ur zasede Ljubljano in gornjo Savsko dolino in tekem nekaj dni celo Slovenijo? Od tu pa ima zopet odprto pot v hrvatske in srbske kraje. Kakšne so to perspektive za naše gospodarsko življenje, kako se naj razvija naša industrija, obrt in trgovina, če bo strah pred nevarnostjo, da bo naša lepa pokrajina lahko opustošena že tekom prvega tedna pri eventualnem konfliktu z Italijo, visel kot Damoklejev meč nad nami? Kdo bo še kaj investiral v podjetja pod takimi izgledi? Mi torej ne bomo nikdar in pod nobenimi pogoji dopustili, da pride do takega sporazuma! Mi se zavedamo, da je v tem pogledu z nami vsa Jugoslavija, ki ne bo dopustila, da se zada Slovencem smrtni udarec, ki bi bil usodepoln za obstoj države SHS.

Velika preiskava o zlorabah na Koroškem.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Bivši predsednik jugoslovanske delegacije v koroški plebiscitni komisiji, Joven Jovanović, je predložil vladi podrobno poročilo o koroškem plebiscitu. V njem poroča o zlorabah, ki so se zgodile s slovenske strani, ker spada Koroško med pasivne kraje, je vlada dopustila, da se Koroška prehranjuje od ljubljanske deželne vlade, ki je delovala potom raznih organizacij. Gospodarstva zadruga v Velikovcu in Kmetijska zadruga v Borovljah sta imele organizacijo koroške prehrane. Iztihotapili pa sta s sodelovanjem nekaterih nastavljenec plebiscitne komisije velikanske množine hrane na Dunaj in v nekatere druge avstrijske kraje. Vlada je vsled tega poročila takoj sestavila enketno komisijo, ki pride v Ljubljano preiskovati zadevo. (Vesti, ki smo jo prejeli v poznih urah, nismo mogli kontrolirati glede avtentičnosti. Priznavamo, da se nam zdi gorostasna. Ako je bila res izrečena tako huda obtožba, potem pozdravljamo, da se je vlada odločila za takojšnjo najstrožjo preiskavo. Op. uredništva.)

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Na današnji seji zunanje političnega ministrskega odseka se je v razpravi o koroški zadevi tudi govorilo o gotovih zlorabah, zlasti o obsežnem tihotapljenju z živili v Avstrijo, ki je potem ta živila uporabljala v svrhu svoje propagande. Natancnejših podatkov pa vlada še nima.

Angleška vlada predlaga pogajanja z rudarji.

London, 20. okt. Angleška vlada je izjavila, da je pripravljena začeti pogajanja z rudarji, ako predlože ti svoje zahteve posebnemu razsodišču. Tudi glede mezd in povišanja izjavlja vlada, da je pripravljena na povišanja, ki bi pa ostala v veljavi le toliko časa, dokler bi rudarji izpolnjevali svoje obveze in jamčili za gotovo količino premoga. Do novih spopadov je prišlo na Irskem, kjer so sinfajnovci demonstrirali skupno z rudarji. Pri boju s policijo je bilo ranjenih več rudarjev.

London, 20. oktobra. Konferenca transportnih delavcev je sklenila, pozvati delavce, naj bodo pripravljeni, da takoj ukrenejo vse potrebno za podpiranje zahtev po zvišanju tuzde. V preminjih okroglih vlada popoln red. Vsiljena stavka se čimdalje bolj širi v industrijskih krajih. Železniške družbe so pričele omejevati službo.

London, 19. oktobra. Poslanska zbornica je obravnavala položaj, ki ga je povzročila stavka rudarjev. Trgovski minister Robert Morne je izjavil, da se vlada ne more ukloniti željam rudarjev, ker noče dopustiti, da bi dobila javnost vtis, da je stavka edino sredstvo, da kakršnekoli zahteve prodro.

Bolezen grškega kralja.

Ateae, 20. okt. Stanje kralja Aleksandra je neizpremenjeno; ves dan in noč je preležal v polsnu. Katastrofa je neizogibna. — V diplomatskih krogih se govori, da je kandidat za grški prestol princ Karol, drugi sin belgijskega kralja.

Pariz, 20. oktobra. (Izv.) „Petit Parisien“ poroča, da je grška vojna ladja Athromitos prešla v luki Brindisi brezzično brzozavko, da je grški kralj že dva dni mrtev. Ta vest še ni od nobene druge strani potrjena.

Pariz, 20. oktobra. (Izv.) Politčne posledice neizbežne kraljeve smrti so v Atenah nepregledne. Princ Pavel se je odpeljal k svojemu očetu Konstantinu v Zürich. Ekskralj Konstantin bo stavil pogoje, pod katerimi bi mogel najmlajši sin-stopiti na prestol.

Dunaj, 20. oktobra. Kakor poroča „Reichspost“, bodo Borojeviča dne 26. oktobra prepeljali iz Celovca na Dunaj in ga položili v častni grob na centralnem pokopališču.

Pred voj. ško dik. aturo v Italiji.

Beograd, 20. oktobra. Potniki, ki prihajajo iz Italije, pripovedujejo, da je položaj v Italiji tak, da je pričakovati vojaške diktature. Agrarni pokret je povzročil, da je veliko število kraljevih posestev popolnoma oropanih.

Trst, 19. oktobra. „Lavoratore della Sera“ poroča iz Milana: Aretacija urednikov lista „Umanita Nuova“ ter Malateste je povzročila veliko ogorčenje pri delavcih ne samo v Milanu, ampak po vsej Italiji. Mnogo ljudi spravlja to aretacijo v zvezo z novim postopanjem ministrskega predsednika. Giolitti postaja torej mož železne pesti. Nekateri domnevajo, da je aretacija Malateste nekaka varstvena odredba za aretacijo Mussolinija, katerega baje nameravajo prijeti prihodnje dni. Javno mnenje meščanskih slojev smatra, da način pisanja lista „Popolo d'Italia“ javno ščuva k meščanski vojni.

Milan, 19. oktobra. Anarhistični list „Umanita Nuova“ je prenehal izhajati.

Berlin, 20. okt. Tukajšnji listi javljajo, da pripravlja bivši ministrski predsednik Nitti s svojimi številnimi somišljeniki politično ofenzivo proti sedanji vladi. Doseči hoče demisijo Giolittijevega kabineta. Nitti ja podpira baje tudi Orlando.

Volilno gibanje.

Sarajevo, 19. oktobra. Kakor poročajo tukajšnji listi, je ministrstvo za notranje stvari odredilo, da se židje vpišejo v volilne imenike za konstituanto. Verjetno je, da se naredba nanaša samo na avtohtone židje (sefarde), medtem ko bodo avstro-ogrski židje (askenazi) izključeni od volilne pravice, dokler se ne bodo poslužili opcijske pravice.

Sarajevo, 19. oktobra. Med muslimansko inteligenco se opaža živahno gibanje, da bi se v volilni boj vstopilo z drugimi goeli nego doslej. V zvezi s tem se govori o ustanovitvi nove stranke, ki bi izdajala tudi svoj list. Na čelu te stranke bi stal bivši minister Šefkija Glubič. V stranko bi vstopili omladinci in aktivni delavci v boju za našo narodno zedinjenje.

Sarajevo, 20. oktobra. Včeraj so se prekinila pogajanja med ljudsko (klerikalno) in težaško stranko za skupen nastop pri volitvah v Hrvatsko. Ljudska stranka je to odklonila, ker so zahtevali Sunaričevići zase tri mandate, klerikalcem pa so ponujali samo enega.

Zagreb, 20. oktobra. „Riječ“ piše v članku, v katerem govori o „rovarjenju tujih agentov proti volitvam“, da so Radičevići pristali sedaj v zvezi z Madžarsko, kakor so imeli poprej stike z Italijo. Nekateri njihovi glavni kolovodje so pobegnili, ker so jim prišli na sled. Njihovo delovanje je naperjeno na to, da se onemogočijo volitve v konstituanto.

Po volitvah v Avstriji.

Dunaj, 20. oktobra. Novi narodni svet je sestavljen približno takole: 82 krščanskih socialcev, 66 socialnih demokratov, 20 Velenemcev, 6 poslancev kinetske stranke in Otokar Czernin.

Dunaj, 20. oktobra. Dr. Bauer je včeraj na socialno-demokratskem zborovanju izjavil, da socialni demokrati ne bodo stopili več v koalicio s krščanskimi socialisti.

Anketa o hrvatski buni.

Zagreb, 20. oktobra. (Izv.) Parlamentarni odbor za preiskavo hrvatskih nemirov bi se bil moral danes sestati. Toda člani narodne zajednice, Surmin in Hanžek, klerikalec Simrak in mu-klubovec Peleš, ki so v parlamentu najbolj radikalno zahtevali preiskavo in dolžili demokrate, da se preiskave boje, niso prišli na sejo. Hanžek je še posebno zanemaril svojo poslansko dolžnost, ker je referent preiskovalne komisije,

Koroška deputacija v Beogradu. V ponedeljek sta sprejela ministrijski predsednik dr. Vesnić in zunanji minister dr. Trumbić deputacijo 30 koroških Slovencev. Razgovor je trajal celi dve uri o koroškem vprašanju, predvsem o plebiscitu v coni A. Deputacija je ministrom opisala težave, s katerimi je treba računati, ter neprijaznosti, ki morejo nastati, ako ostane s plebiscitom ustvarjeno stanje. Razgovor se bo še nadaljeval. „Politika“ poroča, da je deputacija zaprosila dr. Vesniča, naj ostane naša vojska na Koroškem in varuje slovenski živelj pred nemškimi nasiljem, pri čemer naj bi vlada tudi poskrbela, da ostane pod Jugoslavijo vsaj ozemlja južno od Drave, ker se je večina ljudstva v teh krajih izjavila za našo kraljevino.

Srbi in koroški plebiscit. Na razne obtožbe, ki prihajajo iz Slovenije in Hrvatske proti Srbom in centralni državi upravi, kakor da so ti krivi neugodnega izida koroškega plebiscita, odgovarja v uvodnem članku beogradske „Epoha“ in pravi: Stepi za posledice politične vzgoje, ki so jo dajali skozi desetletja razni zagrebški in ljubljanski krogi masi naroda — a ta vzgoja je kriva našega neuspeha na Koroškem — hočejo ti tisti krogi prepričati sebe in nas, da oni niso krivi tega neuspeha. V pozni ogorčenih patriotičnih čustev in težkega nepriznanega razočaranja hočejo nam dokazati, da je vzrok neuspeha v naši državi, v „centralizmu“, v razmerju 1:4, v balkanskih metodah itd. Čustvo narodne časti in zdravega patriotizma, prestanega trpljenja za ustvarjanje naše države, razumevanje napak sedanjega časa, dela za notranjo konsolidacijo naše države — vse to so pozabili in bunijo se tako, da jih mi ne moremo razumeti, a tudi jim ne moremo odpustiti. Srbski narod je pokrit s tančico pozabljenja prošlost, pozabil je divjanje klerikalnih, frankovskih in radicevskih tolpa, ki so žgale in uničevale po Avstriji vse, kar je bilo srbskega. Ali smo zaslužili take očitke mi, ki smo mogli obvarovati mir in uživati njegove blagodati, da smo se izneverili svojim narodnim idealom? Ali je morda ravno to, nerazumevanje vzrok velikemu nesporazumu med nami „Balkanici“ in klerikalno-frankovsko-radicevimi Evropejci? Ali smo mi oni, ki so slovenski narod vzgajali in organizirali na verskih razlikah in mrznjah, mi ga nismo učili, da naj ljubi katoliškega Nemca in sovraži pravoslavnega Srba. Mi Srbi nismo polubljali dolgih dvajset let piščica nosilcev velikoavstrijske politike — danajskih krščanskih socialcev. Niti mi Srbi, niti narodno zavedni Slovenci in Hrvati niso prepevali koroškimi Slovencev pesem „Srbe na vrbe“, mi Srbi, pravi Slovenci in Hrvati nismo koroškimi Slovencev v zadnjih dveh letih slikali naše države v najtemnejših barvah, mi nismo zasmehovali vsega, kar je dobrega in poštenega? Ako premislite vse to, potem si najdele odgovor, zakaj se je en del koroških Slovencev odločil za Avstrijo — odločil se je zato, ker ga je na tak sklep pripravljala že dolga leta sem politična koncepcija njegovih klerikalnih voditeljev.

Po koroškem plebiscitu. V pariškem „Journal des Debats“ priložuje prof. Begonen članek o koroškem plebiscitu in pravi, da se je vrhovni svet že s svojo sestavo plebiscitne komisije postavil na nepravdo stališče. V nji ni bilo zastopnika ameriških zedinjenih držav, katere so s svojo demonstracijo izrekle svoje mišljenje o neumestnosti plebiscita. Ako vrhovni svet hoče, da narodi odločajo svoji usodi, tedaj naj uvede to načelo povsod, vse maeje naj se odločijo potom ljudskega glasovanja. Karakteristično za vso plebiscitno komisijo je bilo imenovanje italijanskega delegata, kneza Borghesia, onega italijanskega diplomata, ki je kot poslanik zapustil Beograd, ker ni hotel priznati nove kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Principe Borghesi je dosegel svoj politični cilj, pripomogel je, da se je državna meja Velegermanstva pomaknila na Karavanke, od koder se v lepih jutrih vidijo valovi Jadrana...

Kandidati narodno-socialne stranke. Kakor smo javili, je NSS v nedeljo postavljala svoje kandidate. Reči moramo, da je pri tem postopala prav interesno. Jemala je nanreč tudi ljudi, ki so formalno danes v drugih strankah in postavljala je kandidate takorekoč „in contumacia“, ne da bi jih vprašala! Tako nam javlja danes gospod dr. B., da je bil nominiran, ne da bi ga bil kdo vprašal in da kandidaturu odklanja. Gospoda Rybára je NSS angazirala na poseben način. Določila je za nositelja nar. soc. liste na Stajerskem, toda kot — izvenstrankarski „begunski“ kandidat. Na ta način hoče nar. soc. vloviti begunske glasove za svojo listo. Ker sta za to igro potrebna dva, bodo rojaki iz ne-

odrešenega ozemlja imeli reči besedo o dopustnosti takih aranžmajev med gg. Rybárem in Vojsko. V Ljubljani je NSS postavila sledečo listo: 1.) Deržic, 2.) Brandtner, 3.) Podbevšek, 4.) Hitler. V kranjskem okrožju bo nositelj liste gospod Juvan, na Stajerskem pa dr. Rybár.

Klerikalno listo za Ljubljano bo nosil bivši povrjenik za soc. skrbstvo, dr. Gosar.

Za nositelja liste JDS v Liki je bil na manifestacijskem zboru v Petrovem selu z velikim navdušenjem proklamiran minister Svetozar Pribevič.

Mandat St. Radića. Kakor znan, se je Radić v svojem procesu skrival za svojo imuniteto, češ, da je član narodnega predstavništva, akoravno so on in njegova stranka že pri samem sestanku narodnega predstavništva pismeno izjavili, da ga ne priznajo in da pripadajočih jim 2 mandatov ne sprejmejo. To je parlament vzel na znanje in je brisal oba mandata. Sedaj je na prošnjo zagrebškega septemviralnega sodišča verifikacijski odbor narodnega predstavništva objavil, da Radić ni poslanec in da mu torej ne gre pravica imunitete.

Naknadne obč. volitve v Srbiji. V onih krajih južne Srbije, kjer niso svoječasno mogli izvršiti občinskih volitev zaradi albanskih nemirov, so bile včeraj volitve izvedene. Demokrati so zmagali v Strugi, Peči in Djakovici ter v večini kmečkih občin. Ze itak izvojevana njihova večina v Srbiji se je s tem še povečala.

O ustavni razpravi v ministrskem svetu poroča „Politika“ še sledeče podrobnosti: Kar se tiče narodnega predstavništva, so se člani kabineta izjavili za sistem dveh zborov. Proti senatu se je izjavil samo en minister. Vsi ministri brez razlike strank so se izrekli za enotno državo z enim parlamentom in zakonodajstvom, s širšo lokalno avtonomijo brez legislative. Trdi se, da je zunanji minister dr. Trumbić pri tej priliki posebno lepo govoril o potrebi edinstvene države. Istotako pravijo, da so se hrvatski in slovenski ministri izjavili, da so njihove stranke proti federalistični ureditvi države. Samo o velikosti samoupravnih enot, ki naj bi ne bila določena na plemenski podlagi, so bila mnjenja različna. O tem bo končno veljavno odločevala konstituenta. „Politika“ pravi, da bo soglasje v ministrskem svetu glede vprašanja o načrtu ustave in edinstvenosti države ljudstvo gotovo z veseljem pozdravilo.

Mesto, kjer se bo vršila jadranska konferenca, še vedno ni znano. Poročali smo po rimski „Tribuni“, da se bo jadranska konferenca vršila na Bell' Isoli ob Lago Maggiore. Sedaj javlja „Giornale d'Italia“, da bo konferenca v palači Odeschalchija v San Paolu pri Rimu, beogradska „Politika“ pa trdi, da bo v nekem kraju ob progi Benetke-Rim.

Spor z reparacijsko komisijo. Iz Beograda poročajo: Vlada je ponovno pozvala v Beograd Mabo Boskoviča, doseďanjega našega delegata v reparacijski komisiji v Parizu. Vlada zahteva poročilo o tem, kaj se je dosedaj vse ukrenilo, da dobi Srbija vojno odškodnino. „Politika“ dodaja k tem vestem, da trdijo v poučenih krogih, da se vlada ne bo uklonila sklepu reparacijske komisije, naj naša kraljevina vrne del železniškega voznega parka in polovico monitorjev. Istotako tudi odklanja naša vlada, da bi Srbija prevzela na račun vojne odškodnine del vojnega gradiva, ki ga imajo naši zavzorniki v Solunu in Franciji.

Italija v Albaniji. Oficiozno javljajo iz Rima, da so „izvedeli iz Drača iz verodostojnega vira“, da je Albanija ponudila Italiji naj bi zasedla Korico in Argyrocastro. Dosedaj je ostala italijanska posadka stamo v Santi Quaranta.

Bolgariji in Franciji. „Journal des Debats“ javlja izjavo novega bolgarskega poslanika Savova v Parizu in dostavlja: Po ti izjavi moramo ostati hudi nadalje hladni in rezimirani. Francija ne sme takoj pozabiti, da se je pokazala Bolgariji v drugi balkanski vojni in pozneje v svetovni vojni kot sovražnico pravice in mira. Napake v politiki kralja Ferdinanda je bolgarski narod odobril in se za nje boril, zato je sedaj najprej potrebno, da ta narod pokaže svojo dobro voljo in čiste namene, potem šele more iskati prijateljstva in zveze z narodi, ki jim je prizadel toliko škode in gorja.

Izguba češkega mandata na Dunaju. Pri volitvah v avstrijski narodni svet so izgubili Čehi svoj mandat, ki so ga imeli doslej v 7. volilnem okrožju (14., 16. in 17. okraj). Dunajsko meščansko časopisje pripisuje ta češki poraz dejstvu, ker se je v zadnjem času češki volilni odbor preveč laskal socialistom in s tem povzročil nezaupanje pri večini čeških volilcev, ki so v glavnem mali obrtniki, kateri sploh niso šli na volišče, tako si je razlagati, da je češki kandidat dobil veliko manj glasov nego pri zadnjih volitvah. Ako bi Čehi nastopili popolnoma samostojno, bi gotovo ohranili svoj mandat.

Zanimiv poziv bolgarskih novinarjev. Bolgarski listi prinašajo te dni poziv organizacije bolgarskih novinarjev, ki je naslovljen na vse, zlasti pa na sosedne države. V pozivu prosijo bolgarski novinarji, naj se 600 Bolgarov, ki jih zahtevajo Srbija, Grška in Romunija zaradi obtožbe vojnih zločinov, postavi v domači državi, kjer bodo sojeni, kakor je bilo to dovoljeno tudi Nemčiji. Posebno je zanimiv oni del tega poziva, ki se obrača na nas, predvsem na sosedo Srbe, ki so predložili najobširnejši imenik krivcev. Bolgarski novinarji opozarjajo, da je l. 1914. vstal ves srbski narod proti zahtevi avstro-ogrške monarhije, naj namreč avstro-ogrsko sodišča sodijo krivce napada prestolonaslednika Ferdinanda, ter da je ves srbski narod ogorčeno odbil to zahtevo. Čustva, ki so se tedaj pojavila v duši srbskega naroda, so bila sprejeta z odobravanjem vsega sveta.

Lenin o politiki Rusije. Brezicična brzojavka iz Moskve javlja, da je imel Lenin na konferenci sovjetskih predsednikov dne 15. t. m. važen govor o splošni politiki Rusije in izjavil, da je bil spričo vojaškega položaja rdeče armade mir s Poljsko za Rusijo manj ugoden, kakor pa pred pohodom proti Varšavi. Stališče boljševidkov ostane spričo gospodarskega položaja vsega sveta neomajno.

Obsodba komunizma. Na konferenci nemških neodvisnih socialistov v Halle je govoril sivolasi ruski borec za svobodo ruskega naroda in vedni revolucionar Martov. Njegov govor je bil strašna obsodba boljševidskega režima. Martov je odkrito povedal, da je III. internacionala privesek ruskega boljševidizma. Boj med boljševidizmom in marksizmom, je rekel Martov, se v Halle prvič pojavlja v zapadni Evropi, a ta boj mora končati z zmago marksizma. Kakor terorizirajo boljševidski ruski narod, tako hočejo terorizirati tudi ves svet po svoji III. internacionali. V Rusiji so zaprli 56 socialistnih revolucionarjev, ki so odgovorili na program III. internacionala in ga zavrgli. Tudi v poljskem vprašanju so boljševidi delali politiko nasilja, kar dokazuje poraz rdečih čet. Politiko sovjetske vlade je priznal sam Trocki z besedami: Odločilni boj z antanto izbojujemo mi na Renu! Ako spoznajo narodi zapada boljševidizem v njegovem bistvu in pravi luči, ker ta boljševidizem ne prinaša svobode, ampak najnasilnejši imperializem, on ne prinaša sprave, ampak razredno in plemensko mržnjo, tedaj ne bodo ti narodi obrnili hrbta samo boljševidizmu, ampak tudi socializmu! V svojem nadaljnjem govoru je podal Martov kratek pregled boljševidske vlade v zadnjih dnevih in navedel naravnost strašna dejstva in številke. Po zadnjem ponesrečenem atentatu na Ljenina so razna revolucionarna sodišča dala po kratkem postopku postreliti nič manj kakor 800 ljudi, in to samo v Petrogradu, a koliko je bilo žrtv drugod, se ne da preccniti. S povzdignjenim glasom je izjavil Martov, da ve, kaj ga čaka zaradi njegove polemike s Zinovjem, ko se povrne v Rusijo, kjer so ječe polne socialistnih revolucionarjev, ker se maščujejo boljševidi nad ženami in otroci, da bi kaznovali moze in očete. — Govor starega Martova je bil sprejet z velikim odobravanjem, a navzočna ruska boljševidka Zinovjev in Losovski mu nista mogla ugovarjati.

Važna dinastična zveza. Rumunski službeni list objavlja poroko rumunske princese Elizabete z Jurijem od Sparte, iz domovine izgnanim sinom grškega kralja Konstantina. Rumunski listi istočasno javljajo zaroko mlajšega rumunskega princa z grško princeso Eleonoro.

Nekaj čudna sapa veje z. ... dni sem od „Napreja“, zadnjič si je privoščil dobrovoljce, ker so se uprli poizkusom, izrabiti dobrovoljce v neumestnih uličnih demonstracijah, danes jih je pa pagnal z domišljavci, ker so sklenili, da si zgrade svoj dobrovoljski dom, kjer naj bi našli zavetje dobrovoljski invalidi, ki so krvaveli za svojo domovino takrat, ko so drugi hujskali proti nji, kjer bi našle sirshe sirote onih dobrovoljcev, ki so padli za Jugoslavijo takrat, ko so drugi stali v službi Avstrije. To je vendar le malo preveč ameriškansko.

Jugoslavovski višji častniki, ki so prestopili v našo vojsko iz avstrijske, zapuščajo, kakor poročajo razni listi, vojaško službo. Kot vzrok navaja beogradska „Politika“ dejstvo, da se je pojavilo med mlajšimi častniki, ki poznajo te višje še iz avstrijskih časov, veliko nezaupanje. „Politika“ pravi, da je to nezaupanje mlajšega častniškega zbora popolnoma razumljivo že, ako se vzame v poštev, da med 10.000 častniki dobrovoljci ni bilo niti enega višjega častnika, še več, ti gospodje so zbirali celo točne podatke o mlajših častnikih dobrovoljcih, da so jih mogli po svoji vrnitvi v Avstrijo denuncirati. Ta trditve „Politike“ je točna, ker smo imeli celo v Ljubljani tak primer, ko je višji častnik, ki se je vrnil iz Rusije, denunciral dobrovoljca Ernesta Turka, da so mu zaplenili vse premoženje, a staro mater in nedoletno sesiro pognali kakor beračici na ulico. — Vse drugače so se pokazali Čehi, kjer se je javilo v dobrovoljce okoli 25% višjih častnikov.

Rektorska inauguracija na ljubljanski univerzi se bo vršila v soboto dne 23. oktobra t. l. ob 11. uri v zbornici (deželni dvorec). Vstop vsakomur prost.

Izivanje. Poročajo nam iz Sent Janža pri Dravogradu: Preteklo nedeljo ob 21. uri je prižvižgal od Laboda šrapnel, ki se je razletel tik naše vasi in povzročil nemalo strahu in razburjenja. Ker je St. Janž že lansko leto mnogo trpel zaradi za sedbe po nemških tolpah, je prebivalstvo zaradi tega šrapnela močno vznemirjeno.

„Lavoratore“ zopet izhaja. Iz Trsta poročajo 19. t. m. Po štiriidnevnem premoru je davi zopet izšel „Lavoratore“, kateremu so, kakor je bilo javljeno, šastisi razbili izstano, ter prestore uredništva in upravnštva. Ker so tržaški stavci tedaj bili odločili, da ne izide noben list prej, nego bo obojelo izhajati „Lavoratore“, so tudi drugi tržaški listi izšli šele danes.

Imenik poštnih, brzojavnih in telefonskih uradov v kraljevini SHS je izšel in se naroča pri gospodarskem uradu poštnega ravnateljstva v Ljubljani, Kongresni trg št. 8. Izvod stane 10 dinarjev.

Reorganizacija naše ošicijelne dopisne službe. Iz Beograda poročajo: V predsedstvu vlade se izdeluje naredba o presbiranjih, ki bodo po tej naredbi spadali v resort predsedništva, kakor je to v Angliji in Franciji.

Skladatelj Viktor Parma se je preselil v Dunaju v Maribor, kjer ostane kot nadzornik zbora „Glasbene matice“.

Enotno pristojbino za vizum na potne liste je sklenila posebna, v Parizu zborujoča, mednarodna komisija. Vizum naj stane v bodoče en frank v zlatu.

Zmaga demokratov v Subotici. Pri volitvah v agrarni odbor občine Subotice so bili soglasno izvoljeni demokratski kandidati. Srbski radikali in klerikali so se v zadnjem trenutku premislili in se volitev niso udeležili, akoravno so že mesec dni agitirali med svojimi somišljeniki.

Z Bleda nam pišejo: Do sedaj je imel Bled dvakratno poštno zvezo z bližnjo poštno postajo Lesce. Od 1. oktobra dalje pa se je ustavila poštna zveza z Lescami in vsa pošta dobimo in oddamo enkrat dnevno na postajo Bled. Časopis, ki izide v Ljubljani popolnoma, smo prej dobili jutraj ob 1/2 9. uri, sedaj pa ga dobimo enkrat po košilu. Rabi torej iz Ljubljane 24 ur, peš pa se pride v 12 urah. Spočetka smo mislili, da je ta odredba le začasna, ali po točnih informacijah smo izvedeli, da se hoče to stalno uveljaviti. Zahtevamo, da poštno ravnateljstvo takoj zopet vpovstavi dvakratno poštno zvezo z Lescami, in ako že hoče kaj opustiti, naj opusti svedo s kolodvorom Bled.

Ljubljana, 20. oktobra. ... moramo naše poslance, da se malo za stvar zanimajo.

Adresiranje pisem za Beograd. Glavni beogradske pošte pribaja vsak dan velika množina pisem, ki so ali pogrešno ali pa nezadostno adresirana, vsled česar se poštno pošiljke nepravilno dostavljajo ali pa se zakasne. Občinstvo se vsled tega opozarja, da v lastnem interesu poštno pošiljke za Beograd čim točneje adresuje in na adresi vsakakor označi ulico in hišno številko.

Iz Trbovelj nam poročajo: Znanemu nemškemu in avstrijskemu, ki se ga je med vojno iz umljivih razlogov vse bala, Koren, je v piek skušal zavesti tukajšnje komuniste, pri katerih ima sedaj toplo mesto, k demonstracijam proti vkerakanju onih dveh naših batalijonov, ki sta odšla na Koroško štiti naše ubogo ljudstvo pred strahovanjem terorističnih nemških tolpa. Dal je spisati letak, ki čisto v duhu nemškonskonalnih listov naziva naše Sokole „Prügelbande“! Res se je nabralo veliko število komunistov in doživeli bi bili sramotno nemškonskonalno demonstracijo slovenskih ljudi, da ni občinski gerent imel pogum, shod zabraniti. Zapoljena množica ga je za to opsovala na nepopisen način in grozila, da ga dejansko napade. Nekaj starejših ljudi pa je bilo vendar tako pametnih, da so preprečili hujše dogodke in posledice. Isti dan je menda nekaterim starim „buržujskim“ nemškutarjem tako zrasel greben, da so se celo čuli klici „Zivela Avstrija“. Naše orožništvo bi moralo tu nastopiti z vso energijo. — Dalje nam poročajo: V soboto, 23. t. m., se vrši v Celju pred okrožnim sodiščem razprava proti tukajšnjim komunistom zaradi aprilskega puča.

Odstopil je gerent občine Trbovlje, nadoficijal Fortič. Gerentsko mesto v Trbovljah je nad vse težavno. Gosp. Fortiču se mora priznati, da je vodil poverjene mu posle z veliko spretnostjo in energijo. Naj dobi dobrega naslednika!

Hladno vreme zadnjih dni je ponekod po Stajerskem pobelilo tribe glazboke doli do dolin.

Himen. Poročil se je 20. t. m. g. Pavel Novak, vinski trgovec v Celju z gđ. Vando Kopinšek, hčerko kapitana Kopinška v Celju. — V Črešnjem pri Slovenski Bistrici se je poročil g. Ciril Lendovec z gđ. Malči Sovsak, učiteljico v Makolah.

Na gospodinjski šoli v Celju se prične pouk 3. novembra. Poučevalo se bo v šivanju perila in pri krojevanju oblek. Vpisovanje se vrši 25. oktobra. Šolo vodi g. Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole.

V mestnem gledališču v Celju se je novej 20. t. m. ponovila burka „Rodoljub iz Amerike“ in se vpripori na splošno željo občinstva še enkrat za okoliško prebivalstvo v nedeljo 24. t. m. ob 4. uri popoldne.

Invalidska organizacija v Celju se je začela pod predsedstvom g. Finžgarja jako razveseljeno gibati. Nedeljski shod invalidov v St. Petru v Savinjski dolini je bil sijajno obiskan. V kratkem se vrši invalidski shod tudi v Vojniku.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 10. do 16. oktobra 1920. dela 210 moških in 78 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 173 moških in 82 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 450.

Tobačna glavna zaloga v Laškem je do 18. novembra 1920. potom javnega natečaja razpisana. V enoletnem času se je v tej zalogi oddalo tobačnih materialij za 3.438.867 K 31 vin. kupne cene, v založno trafiko pa po konsumentski ceni računeno za 593.127 K 62 vin., na kar je založniku pripadel trafikantski dobiček 49.179 K 68 vin. Natančnejše podatke se izve pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru in pri finančni straži v Laškem. Preden se ponudba izroči, se mora položiti 34.400 K jamščine.

Tobačna trafika v Mozirju je do 18. novembra 1920. potom javnega natečaja razpisana. V enoletnem času se je v tej zalogi oddalo tobačnih materialij za 1.337.531 K 96 v kupne cene, v založno trafiko pa po konsumentski ceni računeno za 153 tisoč 708 K 35 vin., na kar je založniku pripadel trafikantski dobiček po

12974 K 35 vin. Natančnejši podatki se izvejo pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru in pri vodstvu preglednega okraja finančne straže v Celju. Preden se ponudba izroči, se mora položiti 13.400 K jamščine.

Uradni dnevi trgovske in obrtniške zbornice so vrše v Mariboru dne 21. in 22. oktobra t. l. v prostori Trgovskega gremija.

Brzovlak Brod — Sarajevo. Kakor poročajo iz Sarajeva, se uveče v najkrajšem času na progi Brod—Sarajevo brzovlak s posebnimi garniturami I. in II. razreda. To bo luksuzni vlak ne samo z ozirom na vagon, nego tudi z ozirom na vozne pristojbine.

Iščejo se dediči. „New-York Times“ pišejo, da je nedavno toga umrl v bolnici v Newyorku neki Peter Vidović, ki je bil delavec v rudnikih na Alaski in se je vračal v Jugoslavijo. Njegov sin je študiral v San Francisku in ko je izbruhnila vojna, je vstopil v armado kot dobrovoljec ter padel na francoskem bojišču. Pri umrlem Vidoviću so našli v prtljaji 250.000 dolarjev, deloma v gotovini, deloma v hranilnih knjižicah in raznih dragocenostih. Ta denar je prevzel v svoje varstvo skrbstveni urad v Newyorku. Ker je mnogo Vidovićev tudi na Slovenskem, je mogoče, da je med njimi kak naslednik Petra Vidovića.

Kuga v Trstu. Pred nekoliko dni je umrlo v tržaški stari prosti kuki pet oseb za kugo. Dotični hangar so popolnoma izolirali, da bi tako preprečili nadaljnje okuženje. Dasiravno je bila stvar splošno znana, vendar ni o njej poročal noben tržaški list, pač zato ne, ker so se bali tržaški mogoci, da bi ta vest odvrnila turist od obiska oedaj odprte razstave vžorčet. Sicer se zakriva tako zelo, da ni mogoče dobiti nikakršnih podatkov, ali se kuga razširja ali ne. Tržaška prosta kuka je pravzaprav kraljevstvo podgan, ki so, kakor znano, prvovrstne raznašalke kuge, ni zato ni izključeno, da kuga izbruhne v večjem obsegu. — V Logatcu je za potnike, ki prihajajo iz južnih in vzhodnih krajev Jugoslavije, zlasti iz Srbije, odrejena zdravniška preskava, dasiravno ni tam doli nikjer kuge. Radovedni smo, kaj bi rekli gospodje v Trstu, če bi Jugoslavija zaradi dejanske ugotovljene kuge v Reki in Trstu odredila zdravniško preiskavo za potnike, prihajajoče iz Reke in Trsta in ravno tako tudi priskavo in desinfekcijo blaga, ki ga uvažajo iz Trsta v Jugoslavijo, zlasti onega, ki prihaja iz tržaške proste kuke!

Okraden. Gostilničar Ivan Jenko, doma iz Velenja pri Celju, stanujoč v Mariboru v železniškem vozu je pozabil na prodajalni mizi mari-borske glavne trafike denarnico s 500 dinarji gotovine, polni list, izpostavljen od italijanske oblasti v Pulju, ter potrdilo Tržaške banke o vlogi 96.000 K kakor tudi potrdilo neke sročke. Ko se je vrnil po denarnico, so mu povedali, da so vprašali nekoga 22 let starega mladeniča, ki je stal prej poleg njega, če je listina njegova. Ta je potrdil ter vzel listino s seboj. Opozarja se posebno banke, če bi hotel tat denar dvigniti.

Tatvina lovskih patron na kolodvoru Tezen v Mariboru. Na postaji Tezen je bilo vlomljeno v nek železniški voz in iz njega ukradeno 2000 nabojev za lovske puške, vrednih 10.000 K. Storitve se niso izsledili.

Vlom. 15. t. m. so neznan storilec vdrl v stanovanje upokojenega podmaršala Edvarda Sacla v vili Šrap v Štrossmajerjevi ulici v Mariboru ter mu odnesli več blaga ter obleke.

Nesreča z motornim kolesom. Strokovni učitelj na obrtni šoli v Ljubljani Karel Kumaver se je pe-ljal z motornim kolesom profi Zgor-nji Šiški. Nasproti mu priteče velik pes ter se mu zapodi v sprednje kolo. Motocikel se prevrne in vrže g. Ku-maverja na cesto. Njegove poškodbe so precej težke, zlasti na glavi in rki.

Nočni napad. Edvard Müller, ključavničar na južni železnici v Ljubljani, se je vračal ponoči iz Spodnje Šiške domov. Pri mitnici na Gosposveški cesti ga nekdo sume in nožem v hrbet. Napadalca se ni moglo niti spoznati, kaj šele prijati, ker je takoj izginil v temi. Müller je tako poškodovan, da so ga morali oddati v bolnico.

Na piki ga je imel. Josip Bre-celjnik, posestnikov sin iz Dravelj je imel že dolgo piko na Janeza Pokor-na, mizarja iz Dravelj. V nedeljo zvečer je Pokorna, ko se je ta vračal iz gostilne, sunil z nožem v levo stran trebuha. Ranjenec je vsled za-

dobljene poškodbe v bolnici umrl, si-rovega napadalca pa je policija spravila na varno.

Gostilniški pretep. V Jakšetovi gostilni v Dobrunjah je pilo kakih 20 fantov, ki katerim je hotel prisketi tudi Stanislav Tomšič, mizar iz Zg. Kašlja. To pa fantom iz kdosi-gave di kakih razlogov ni bilo prav-venl se je prepil in končno so nek-ateri fantje začeli ubogega mizarja obdelavati z noži tako, da je dobil težke poškodbe.

Tatvine. V Zavodni pri Celju je v noči od torka na sredo vlomil neznan tat v gostilniške prostore pri najemnici gostilne „pri čolnisku“ gospoj Legvart, ter odnesel ves tobak in porilo v vrednosti več tisoč kron.

Preprečeni mesar. Anton Keber mesar iz Vodmata je s popolnoma novo, fino nabrušeno sekuro pripravljaj meso za stranke. Ze pri prvem udarcu se zlomi držaj, sekira odskoči v zrak, tam se zasuje in pade z ostrihine Keberu na levo roko in mu je presknela žilo. Keber se je moral podati v bolnico.

Izvoščkova smela. Izvošček Ivan Ahlin je peljal gospo Weiss proti domu. Na mostu pred trnovsko cerkvijo je zadel ob trhleno mostno ograjo, ki se je vsled vozne teže nagnila, voz je pri tem izgubil ravnotežje — in vse je šlo v vodo. Izvošček je dobil pri tem nevarno poškodbo na glavi, konj se je tako poškodoval, da je poginil, kočija je tudi skoraj popolnoma uničena, samo gospa Weiss je imela srečo v tej nesreči: nič se ni poškodovala, samo prestrašila se je malo. Ahlina so pa morali prepejati z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Razstava narodnih ročnih del. V Beogradu je bila v soboto otvorenja razstava narodnih ročnih del kola srbskih sestri. Motivi so večinoma iz Crne gore, s Kosova in Skoplja, manjšim delom iz Srbije, Bosne in Hrvatske. Razstavo je otvoril Branko Popović z nagovorom, v katerem je naglašal značaj in pomen narodnih ročnih del ter se zahvalil g. Aliji Lukarčeviću, ki je to narodno blago z velikim trudom zbiral v raznih krajih Stare Srbije. Za raz-stavo se pojavlja veliko zanimanje.

Prosveča.

— Ruska opereta v Narodnem domu V nedeljo je bila dvorana polna. Pomankljiva priprava je zakrivila, da se je nedeljska predstava „Moč ljubezni“ zakasnela za več kot celo uro. To je zopet bilo krivo, da v ponedeljek ni bilo publike pri „Cuvarici svetega ognja“. Skoda. Dasiravno namreč Narodni dom ni najpripravnejši lokal za prireditve in stori tudi njegova uprava vse, da drži dvorano in hodnike v čim bolj nerednem stanju, in četudi godba (oktet Dravske divizije) ni prima, se je vendar izplačalo priti k ruski opereti. Ne samo zaradi jezika ali že celo ne radi opreme. Toda glasovi so lepi, zvočni in polni, pevstva in igralna rutina je gladka, baletne točke „letne“ — naša opera in naš balet zaostajajo za to preto in tem kabaretom žesto precej izdatno. Zabava pri Rusih in Rusinjah je bila dobra in kdor se je hotel v teh slabih časih nasmejati in zabavati, je dobro storil, da je šel k njim.

— Za Kogojev koncert, ki se vrši dne 3. novembra t. l. v „Unionu“, se je z današnjim dnem začela v trgo-vini d. Vidmar, Pred škofijo 19., predprijaja vstopnice, nakar interese-nte opozarjamo.

— Anton Debellak: Moderna fran-coska lirika, založila in izdala „Omladina“ v Ljubljani, cena broš. 24 K, vezana 30 K. — Naroča se: „Omladi-na“, Ljubljana, predal 87.

— V beogradske narodno pozorišče angažiran mlad srbski igralec Kovačević, ki je z najboljšim uspehom dovršil francoski konzervatorij lepih umetnosti v Parizu in nastopil pred pariško publiko v ulogi „Shyloka“. O njegovih gri pravi v „Tempsu“ Adolphe Brisson, da dosega največje moj-stre v klasični drami. Kovačević na-stopi prvič v Beogradu prihodnji te-den, a potem bo gostoval po vseh ju-goslovanskih odrih.

— Za upravitelja sarajevskega gle-dališča je imenovan Stevan Frakulj.

Sport in turiztika

Ljubljanskim šahistom. V pe-tek dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer pri-re-di v kavarni Evropa šahovski moj-ster univ. prof. dr. ing. Milan Vid-mar veliko simultansko igro. Ta pri-reditev bo tem zanimivejša ker se je udeležil od sedaj v Ljubljani, še ne doseženo število igralcev. Ker se jih je priglasilo toliko, da bi prireditel-jem utegnili zmanjkati šahov, naj igralci po možnosti prinesejo šah s seboj. S to simultansko produkcijo otvori ob enem Ljubljanski šahovski klub vojo zimsko turnirsko sezono.

Gospodarstvo.

Finančni zakon spre-menjen.

Iz Beograda javlja dopisni urad, da je finančni minister sprejel spremembe, ki jih je svoj čas predlagal finančni odbor glede finančnega proračuna. Ako je to točno glede vseh važnih sprememb, kakor jih je pred-lagal finančni odbor, bo finančni za-kon bistveno drugače izgledal, kakor je bil v prvotni obliki. Javnost je bila vznemirjena nele zaradi previ-sokega obdajenja, nego posebno tudi zaradi nameravane reorganizacije finančne administracije. Radi vza-temo na znanje, da je finančni mi-nister uvidel, da je prvotni projekt poln napak in da ga je bilo treba spreminiti. V koliki meri se je to zgodilo, ne vemo še.

Finančni odbor je bil prepričan, da država potrebuje novih dohodkov in da se morajo zaradi tega uve-sti novi davki. Pri obdajenju pa je bil odbor mnenja, da obremenitev ne sme iti tako daleč, da zmanjša ali onemogoči produktivnost. Za državne finance kakor tudi za celokupno gospodarstvo je mnogo bolje, da ima država za sedaj manjše dohodke in da sklene finančno leto z deficitom, kakor da krije deficit z davki, ki zmanjšajo produktivnost našega gospodarstva za mnoga leta.

Vse države v Evropi, ki so se ude-ležile svetovne vojne, izkazujejo ogromen deficit v finančnem proračunu in in računajo s tem, da bodo odstranile pasivnost šele čez nekaj let. Brezdvomno je, da bo tudi naša država zaključila proračunsko leto z deficitom, ako ne poseže po izrednih davkih, ki uničujejo ali zmanjšujejo produktivnost. Finančni odbor je bil mnenja, da je bolje končati z deficitom, kakor izpodkopati eksisten-čne predpogoje industriji, obrti in trgovini.

Naša država pa je v srečnem položaju, da more ustvariti državni blagajni znatne vire z eksploatacijo ogromnih naravnih bogastev. Država ima ogromne gozdove in neiztrpljive rudnike in toliko žita za izvoz, kakor nobena druga evropska država. Vsled agrarnega značaja naše države je politično nemogoče, da bi ona sama vzela izvoz žita v svoje roke in si na ta direktn način pridobila velike dohodke. Poljedelski produkti so pripomogli državnim blagajni le v toliko, kolikor se je plačalo izvozne carine. Jako škodljivo pa je za državne finance, da se ni-smo ločili izrabe gozdov in ogromnih množin vsakovrstne rude. Sicer ni mogoče upati, da bi se s tem v kratkem času povečali dohodki, ker bi predpriprave trajale mnogo mesecev. Ker je pa gotovo, da bo naš pro-račun tudi v bodoče pasiven, ako ne posežemo po teh izrednih sredstvih, je neobhodno potrebno, da se takoj lotimo tega dela.

Prepričanje, da ni mogoče kriti tekočih državnih potrebščin z davki in drugimi rednimi državnimi dohodki je bilo podčrtano v finančnem odboru, ko se je razpravljaj finančni proračun. K temu prepričanju bi morali priti vsi nerodajni krogi, ki imajo nalogo, da skrbijo za državne finance. Ako ne posežemo v kratkem po teh izrednih sredstvih, je opasnost, da bo naš deficit tako narasel, da ga ne bodo mogli kriti niti iz-redni dohodki.

— Nemško-avstrijska devizna meta z devizami. Avstrijska vlada je pred časom poslala interesentom načrt naredb, ki naj bi na novo uredila avstrijski promet z devizami. Gospodar-ski in trgovski krogi se niso zadovoljili s tem načrtom, kajti naredba ne olajšuje, pač poostrojuje in otežkuje promet z devizami. Po novi naredbi bi morali tudi devize na nasledstvene države, n. pr. na Jugoslavijo, nasproti dosednji praksi, oddajati dunajski devizni centrali. Tudi v borznm in tehničnem oziru je načrt pogrešen. Sedanji sistem sicer potrebuje skrajno nujne reforme, toda ne v predlaganem zmislu. Inte-tesirani avstrijski kogi kažejo na Nemčijo, katere devizno politiko je Avstrija v zgodnje posnemala in poudarjajo, da je tam že pred letom dni ukinjena devizna centrala.

— Likvidacija Avstro-ogrskje banke. Kakor znano, se je vršila zadnja seja generalnega sveta Avstro-ogrskje banke dne 31. avgusta, na kateri se je nazna-čilo imenovanje likvidatorjev, in sicer en Amerikanec, en Italijan, en Rumun in en Francoz. Od tega časa ni bilo nobene seje več in se prihodnja vrši šele koncem tega meseca. Vzrok tej dolgi dvomesečni pavzi leži v tem, ker

morajo likvidatorji pripraviti konkretne predloge glede realizacije bančnih aktiv. V Avstriji ni pričakovati v poslov-nem delovanju banke nobenih bistvenih izprememb.

— Italija in Južna železnica. Akci-je Južne železnice so zadnji čas na dunajski borzi neprimerno rasle. Prvega oktobra so stale 1510, 15. oktobra pa že 2210. Vzrok temu je iskati v velikem zanimanju, kate-rega kažejo italijanski finančni krogi za akcije te družbe. Jasna je na-mera Italijanov, da združijo v svo-jih rokah kar največ akciij, da omo-gočijo načrt italijanske vlade, ki ho-če dobiti Južno železnico v svojo ob-last. Interes naše države zahteva, da ta namen italijanske gospodarske politike preprečimo in da pridjajo proge Južne železnice po našem teri-toriju v oblast naše države.

— Vgrajanje vojne odškodnine. Do danes še ni določena vsota, katero bi morala Nemčija na podlagi mirovne pogodbe plačati ententnim državam. Nemčija sili na to že dolgo časa, da se ta vsota končno določi. Na bruseljski finančni konferenci je Nemčija skušala navzočim finančnikom dokazati nemogućnost Nemčije, zadostiti vsem fi-nančno-gospodarskim zahtevam mirov-ne pogodbe. Na konferenci v S. pa se je določilo, da se skliče posebna konfe-rencia v Geni, ki naj cel kompleks odškodninskih vprašanj definitivno reši. Francija se temu protiva, kar ni všeč Angležem. Belgijski ministriški pred-sednik Delacrois je predlagal naj se konferenca v Genu ne vrši. Posebna interaliirana komisija naj zasliši neme-ške predloge, katere naj potem ta ko-misija odpošlje interesiranim vladam v presojo. Ta material naj potem kon-čnovojajno obravnava zopet posebna konferenca v Bruslju.

— Petrolej in sol. Monopolska uprava v Beogradu objavlja, da v nje-nih skladiščih lahko vsakdo kupi pe-trolej in sol v neomejeni količini. Zabej z dverna karfama (36 l) pe-troleja stane 200 dinarjev, a 100 kg morske soli 160 dinarjev.

— Kongres železnice. Dne 1. de-cembra otvori se v Brnu mednarodni kongres železnice na katerem bo za-topana tudi naša kraljevina. Na tem kongresu se bo odločil vazi red za vse države, ki naj ustvari redne razmere v mednarodnem prometu.

— Prijava začasnih priznanic o vojnih posojilih. Finančna delega-cija v Ljubljani objavlja uradno: Rok za prijavo začasnih priznanic o vojnih posojilih in za prijavo rent-nih knjižic je podaljšan do 30. oktob-ra 1920.

— V Zagrebu se snuje mednarod-na banka z akcijskim kapitalom štiri-h milijonov kron. Bavila se bo pred vsem s prometom z inozemstvom. Svoje prostore bo imela v hotelu Ja-nje.

— Pri razpisu delnic za Središnje zadružno banko v Zagrebu je prvotni kapital 20 milijonov kron bil pod-pisan takoj po emisiji. Zato se je snujoči odbor odločil, da že sedaj podvoji delniško glavnico.

— V Osijeku se presnavlja bančna hiša Lang v delniško družbo s kapita-lom 5 milijonov kron.

— Prihodi carine v minulem me-secu so znašali 42.648.733 kron; od tega okrog 25 milijonov na uvozno in 17 milijonov na izvozno carino.

— Znana kiparica Mila Wood v Zagrebu snuje v Petrinji lončarsko zadruho. Petrinja je znana po svoji domači lončarski obrti s slavnimi motivi.

— Povišanje delniške glavnice Na-rodne banke v Zagrebu. „Jugoslaven-ski Lloyd“ poroča, da poviša v kratkem Narodna banka v Zagrebu delniško glavnico. Velik del novih delnic pre-vzame angleški konzorcij, ki je v zvezi z Narodno banko v petrolejskem poslu. Nadalje se je našlo na Angležem še mnogo drugih interesentov, a predvsem se vodijo pogajanja z našimi rojaki v Ameriki.

— Francoska banka. Stanje te banke je bilo 14. oktobra sledeče: zlato v bla-gajni 3.534 milijonov frankov, zlato v imoženstvu 1.948 milj., srebo 263 milj., imovina v inozemstvu 998 milj., menice 2.888 milj., predujmi na vrednostne papirje 2.083 milj., predujmi državi 26.800 milj., predujmi zavezniskim državam 3.940 milj., bankovci v prometu 39.526 milj., blagajna 75 milj., privatni depoji 3.128 milj. frankov.

— Deficit francoskih železnice bo znašal za leto 1920. okoli 2134 milijonov frankov. Da se zmanjša deficit, se misli že zopet na povišanje tarifov.

— Brzovjavna proga Praga-Beograd. V soboto je bila otvorenja direktna brzovjavna proga Praga—Beograd preko Madžarske ter proga Praga—Trst preko Avstrije. Te dni sta otvoreni

direktni brzovjavni progi Praga—Varšava in Praga—London.

— Brzovozni osebni promet med Beogradom in Budimpešto se upelje v najkrajšem času. Vodijo se pogajanja med našo in madžarsko vlado.

— Železna industrija v Gornji Sleziji. „Vossische Zeitung“ poroča iz Gornje Slezije, da se je v zvezi s padajočo nemško valuto zopet pričela razvijati železna industrija. Zlasti velika naročila so napravili Japonci.

— Letošnji pridelek češpelj. Glede pridelka češpelj je, kakor znano, Jugoslavija na prvem mestu. Pridela-la je letos 4.300.000 tovorov češ-pelj. V drugi vrsti so Zedinjene države severne Amerike z 1.500.000 in Francija z 1.000.000 tovorii. Večji del letošnjega pridelka se je prede-lal za žganje, dve petini češpelj sta se posušili, a nekoliko se jih je pre-delalo v pekmez. Suhe češpelje in pek-mez izvažajo se ponajveč v Nemčijo, nekoliko tudi v Francijo, Nizozem-sko, Dansko in Skandinavijo.

— Mlini v Jugoslaviji, ki spadajo pod konzern velanlinov v Budimpešti, se združijo v delniško družbo. Gene-ralni ravnatelj naj bi bil Jacques Schuck, prejšnji ravnatelj Steana Ro-mana in Anglobanca.

— Lesna industrija v Pakracu. „Slavex“ je v svoji moderno ureje-ni žagi v Pakracu pričela z delom. Kot prvi začetek namišljeno je izde-lovanje lesenih visokih peta za ženske luksuzne čevlje.

Borze 20. oktobra.

Zagreb. Promet na današnji borzi je bil zopet znatno slabši. Včeraj iz-račne nade se niso obistinile. Pojavile so se večje količine robe. Devize so začele naglo padati, z njimi tudi valute, ker je vlada zopet vrgla znatne množine inozemske valute na trg in s tem zopet niža cene. Največ sta trpe-la ameriški dolar in avstrijska krona. Devize: Berlin 195 do 198, Milan 525 do 540, Newyork 133 novc, 130 do 132 ček, Pariz 890 do 900, Praga 162 do 163,5, Dunaj 33 do 35. Valute: dolarji 126 do 131,5, avstrijske krone 36,5 do 37,5, levii 130, rublji 10 do 115, lire 530, češkovalške krone 160 do 165, francoski franki 850, napoleonidori 450 do 460, marke 195 do 200, leji 228.

Efekti:

	denar blaga
Banaka za Primorje	503
Banaka za trgovino, obrt in industrijo	1050 1100
Bezmetna banka	1375 1400
Balkanska banka, Brod	352 360
Jadranska banka	2300
Jugoslaviska banka	681 697
Ljubljanska kreditna banka	1350 1410
Narodna banka	820 830
Pravoslavna	900 9400
Slavonska banka	420 430
Srbska banka	870 890
Trgovinska paroplovna banka	1000
Narodna znan. industrija	425 435
Tele	1605 1648
Zlatovna	730 770
Ljubljanske širine (varante in stvarno)	1100
Gutinau	1975 2025

Beograd. Situacija precej slabotna. Valute: funti 117 do 120, dolarji 32 do 34, franki 223 do 226, lire 130 do 135, leji 65 do 67, levi 41 do 43, češkovalške krone 44 do 46, marke 48 do 49, avstrijske krone 10 do 10,30, napoleonidori 116 do 120. Devize: London 118 do 120, Pariz 220 do 223, Milan 130 do 132, Ženeva 559 do 565, Praga 41,50 do 42, Dunaj 9 do 9,20, Berlin 47 do 48.

Dunaj, prosti promet: Berlin 585, Newyork 407, London 13,92, Pariz 26,25, Milan 15,55, Praga 4,88, Zagreb 282, Budimpešta 100, Varšava 128, Zürich 64, Bukarešta 696.

Efekti:

Avst. avstrijske gote	945
„matične rente“	945
Ost. avst. krona na rente	100
Avst. avst. krona na rente	2005
Avst. avst. krona na rente	1150
Avst. avst. krona na rente	935 96
Avst. avst. krona na rente	985
Avst. avst. krona na rente	740
Avst. avst. krona na rente	2007
Avst. avst. krona na rente	2060
Avst. avst. krona na rente	5,5
Avst. avst. krona na rente	—
Avst. avst. krona na rente	5,50
Avst. avst. krona na rente	—

Praga, devize: Berlin 119,25 do 120, Zagreb 60 do 61, Budimpešta 21 do 22, Varšava 24 do 28, Dunaj 30,50 do 21,50.

Berlin, devize: Newyork 69, London 235, Pariz 444, Milan 260, Praga 83,25, Budimpešta 18, Dunaj 23,75 do 24, Zürich 10,95.

Zürich, devize: Berlin 9,175, Newyork 634, London 21,76, Pariz 40,90, Milan 23,90, Praga 67, Budimpešta 1,65, Varšava 2,25, Dunaj 2,15, Bukarešta 10,70.

Vremensko poročilo.

Ljubljana 20. okt. 1919					
Čas	Temperatura	Relativna vlažnost	Vetrovi	Nalob	Velikost oblakov
10. okt. 8. ur	7,5	82	sl. sev. zsp.	obl.	0
11. okt. 1. ur	7,5	82	sl. sev. zsp.	obl.	0
12. okt. 2. ur	7,5	82	sl. sev. zsp.	obl.	0

Časna vžarjalna temperatura 7,4 normalna 9,9. Vremenski napoved: Večerna oblačno, bl. sev. vreme. Sobota vžarjalna temperatura 8,5 normalna 9,2.

Leto za letom.

Češki listi poročajo o pripravah za 28. oktober. Dan svobode! Lansko leto so ga slavili Čehi z vsemi svečanostmi, ki naj bi pokazale pomen tega dneva za češko zgodovino. Na predvečer je bila svečana pаниhida v spomin vsem onim, ki so padli za svobodo domovine. Dan 28. oktobra je bil proglašen za naroden in državni praznik. Po vseh občinah so bile proslave.

Tudi mi smo lansko leto slavili obletnico svoje svobode. Bili bi skoraj na to pozabili. Ko je „Mariborski odbor“ razposlal svoj oklic za proslavo 28. oktobra, je nastala tiskarska stavka in bil je skoraj nemogoče obvestiti vso našo javnost o načrtih in pripravah, ki so jih imeli v Mariboru. Hektografi in pisalni stroji so le deloma mogli nadomestiti dnevni tisk. Poslali smo pozive na vsa narodna društva. Naš namen je bil, da se zbere na ta dan velik „dar svobode“, ki bi bil namenjen neodrešeni domovini. Dan 28. oktobra, ko je propadla stara država, se nam je zdel najprimernejši, da se spomnimo onih, ki niso odrešeni. Brez časopisja si je bilo nemogoče misliti na uspeh, ki bi pokazal, da se zavemo svojih dolžnosti do neodrešene krajeve. V Jugoslaviji je izhajal takrat edini slovenski list „Murska Straža“ — v Radgoni. V Radgoni je bila namreč naša uprava, stavci pa so po naši organizaciji spadali v Nemško Avstrijo, zato v Radgoni ni bilo tiskarske stavke. Dogovorili smo se, da izdamo „Dan svobode“ posebno izdajo. Peljal sem se iz Maribora v Radgono, da uredim, kar je bilo potrebno. Bila je že noč, ko je naš vlak zavil pri Spilju preko Mure in je v poznih urah neznanem nemškem in pomencnem kraju. Bilo je hladno. Ljudje v vagonu so govorili deloma nemško, med njimi je bilo precej filistejcev. V vagonu je bil vlak od postaje do postaje. Obliki de vete ure zvečer smo se spomnili. Misli sem, da me bo čakal na kolodvoru urednik „Murske Straže“, da bi se ta večer vse pripravila za let. Ni bilo nikogar. Na kolodvoru so bili naši stražniki. Povedali so mi, kje je uredništvo in sem se odpravil po široki cesti v mesto. Ulice so bile popolnoma slabo razsvetljene. Uredništvo je bilo zaprto. Odšel sem naprej, pogledal sem v par gostilne, da bi našel kake znanke. Bili so sami tuji obrazji. Prišel sem do Mure. Vključil nepričakovano no ložaju sem bil dobre volje. Saj sem hodil po naših starih slovenskih kra-

Obsel sem na mostu in sem pomislil na vse, kar smo doživeli, da smo zopet tu na svojem. Preko mosta je hitel naš vojak. Da, tu smo in ostajamo. Na drugi strani mostu je stal stražnik. Vprašal sem ga, kje se shajajo Slovenci in mi je svetloval, naj grem v uradniško menzo. Stopal sem po stni cesti nad Muro. Bilo je temno, skoraj neprijetno. Tam onstran Mure se je kazala dremajoča Radgona, nad cesto se je dvigal gozd. Prišel sem do par hiš: v eni je svetila luč. Odšel sem po lesenih stopnicah navzgor. Zdelo se mi je nemogoče, da bi bila tu uradniška menza. Bila je tam mala gostilna in v njej nekaj kmetijskih ljudi. Našel sem nekega poštnega uradnika in z njim sva odšla v Zgornjo Radgono, iskat urednika „Murske Straže“. Našla sva ga in vrnili smo se vsi trije nazaj v Radgono, da pripravimo vse za prihodnji dan.

Drugi dan smo bili zgodaj v uredništvu. „Murska Straža“ se je tiskala v stari nemški tiskarni, v nji je bilo dvoje slovenskih stavev, ki sta se potrudila, da je bilo delo čim prej gotovo. Tiskali smo 8000 izvodov, kar je dalo precej dela. Popoldne sem si ogledal našo Radgono. Lepo starinsko mesto, s svojimi zanimivimi, stari mi zgradbami, cerkvami, hišicami itd., nas spominja vseh podobnih mest ob vzhodni naši meji. Spominjala me je na Varaždin. Poznaj se še sledovi jarka, ko je Mura obdajala mesto od severne strani. Tam so še ostanki trdnjave, ki nosi ime „Tabor“. Na napisih je velika večina imen slovenskega izvora. Povsod so sledovi starega slovenskega življenja. Ljubko mesto, polno spominov. Na trgu je še stal podstavek spomenika Jožefa II., ki so ga bili naši vojaki podrli. Hotel sem si na pokopališču ogledati grobove onih naših vojakov, ki so leta 1918. tu padli za Jugoslavijo, a ni bilo časa. Gospod Berke mu je pravil, da se grobov, skoraj pozabljivi. Misli sem, da pride čas, ko postavimo nanje spomenik.

Delo v uredništvu je bilo popoldne končano in trčili smo si pri dobrem radgonskem vinu na to, da bi drugo obletnico svobode praznovali bolj srečno in zadovoljno. Zvečer sem se odpravil nazaj v Maribor. Teden na to smo slavili „dan svobode“. Bili so to lepi, nepozabljivi dnevi v Mariboru. In letos? Radgona je danes v nemških rokah: umaknili smo se nazaj preko Mure. Koroška, ki o nji lani nismo dvomili, da bo gotovo naša, je v nemški posesti. Naše Primorje, ki smo lani zanj manifestirali z „darem svobode“, se pripravlja na težke dni.

Kako kos za kosom gine to povest je domovine, od nikogar spoštovane vsemu svetu nepoznane.

Se teden dni je do dneva svobode. Čehi so letos organizirali proslavo tako, da jo bo čutila zadnja češka vasa. Pri nas doslej nismo premišljali o tem. Vsi stojimo presenečeni od teže bolesi, ki ji je ime: naša Koroška. Ob takih časih slavije ni mogoče. A tega tudi ni treba. Treba je dela in pomoči za one, ki trpe zaradi nas. Po naših krajih se pojavljajo koroški begunci. Marsikateri naš človek bo prisiljen, zapustiti lepo Koroško in oditi v Jugoslavijo. Naša sveta dolžnost je, da jim pomagamo. Zato bi bilo primerno, da se letošnji „dan svobode“ posveti Koroški.

Rekli smo lani, da bomo leto za letom praznovali ta dan, da ne pozabimo, kako težko je bila odkupljena naša svoboda. Misliji smo, da bomo leto za letom srečnejši in zadovoljnejši. Toda letošnje leto je slabše od lanskega. Mogoče bomo pri tem spoznali svoje napake in uvideli, da bo treba še mnogo dela in boja, predno bo Jugoslavija, tako vsa lepa in srečna, kakor smo si jo predstavljali na dan 28. oktobra 1918.

Mislimo torej, da bi bilo primerno, da se letošnji 28. oktober praznuje z javnimi zbirkami za koroške begunce. Mi želimo, da bi naš narod na Koroškem ne zapuščaj svojih domov in skušal vzdržati na svojih rodni tleh, za one pa, ki bi bili sicer gospodarsko uničeni, je treba, da poskabimo in jim priskočimo v prvi sili na pomoč. Lanski „dar svobode“ je znašal okoli stosemdeset tisoč kron, letos bi mogli zbrati več — to bi bil odgovor na našo koroško bolelost.

Po svetu.

× Največji nemški parnik pogorel. „Berliner Zeitung am Mittag“ poroča, da je 5. t. m. izbruhnil požar na parniku „Bismarck“, ki se nahaja v popravilu v hamburški ladjedelnici. Parnik je skoraj popolnoma pogorel. Bil je to baje največji parnik nasvetu; mel je 55.000 ton. „Bismarck“ se mora po določbi mirovne pogodbe izročiti.

× Žrtve svetovne vojne. V publikacijah „Društva za proučevanje socialnih posledic svetovne vojne“ v Kodanju objavlja Chr. Dohring razpravo, v kateri med drugim iz-

vaja: V svetovni vojni je padlo na bojiščih okolo 10 milijonov evropskih vojakov. Če se upošteva še povečana umrljivost in zmanjšano število porodov, znašajo skupne zgube svetovne vojne 35 milijonov ljudi. Za izvenevropske države se niso znani vsi podatki, a skoraj gotovo je, da je padlo tudi tam nad 2 milijona ljudi, tako da znašajo skupne izgube svetovne vojne okroglo 40 milijonov ljudi. Poginilo je vsled vojne v Nemčiji 3% prebivalcev, v Franciji 3.5%. Četudi je Anglija izgubila izmed evropskih držav najmanj ljudi, znašajo njene izgube vendar 20-krat toliko, kolikor je izgubila Nemčija v vojni s Francozi leta 1870/71. Med vsemi državami največ žrtve je imela Srbija, absolutno in relativno, ker je izgubila 14.8% vsega prebivalstva na fronti, z izgubami v zaledju vred pa eno tretjino svojih prebivalcev. A če se upoštevajo le moške žrtve, moramo ostrmeti nad številom srbskih izgub: poginili sta dve tretjini odraslih moških v najboljših letih!

× Največja zbirka poštne znamke. Najbolj znani nabiralec poštne znamke Philippe Renotiere v Parizu je zapustil največjo zbirko poštne znamke celega sveta. Zbirka je sedaj last francoske države, ki jo namerava na javni dražbi prodati. Z neke strani se že ponuja za zbirko 15 milijonov frankov, a ponudba je bila odklonjena, ker se bo na dražbi dosegla mnogo večja vsota. Renotiere je zbiral znamke nad 50 let ter je vsako leto potrošil visoke zneske za izpopolnitev svoje zbirke. Izdal je za znamke nad 8 milijonov frankov. Kot največja historična rariteta te zbirke se smatra znamka za en cent iz British Guyana leta 1856, ki je sedaj baje unicum. Filatelistični krogi se zelo zanimajo za usodo te zbirke, ki slovi kot najpopolnejša na svetu.

× Ljubezen ali denar. Bivši francoski ministrski predsednik Clemenceau je odpotoval v Indijo. Pa tudi na tem potovanju on ni brez dela, on piše, pa ne kake politične memoarje, temveč — dramo za kinematograf. Drama se imenuje „Ljubezen ali denar“ in kakor trdi Clemenceau, bo drama zelo zanimiva.

× Komunistični milijoni. Na ljonskem kolodvoru v Parizu sta bila aretirana dva Rusa, ki sta imela pri sebi 72 milijonov raznega imetja.

Narodno gledališče.

Drama:

Četrtek 21. okt.: Shaw: Pygmalion. A
Petek 22. okt.: Andrejev: Anfisa.
(Uradniška predstava; izven.)
Sobota 23. okt.: Schnitzler: Ljubim-
kanje D.
Nedelja 24. okt.: Cankar: Pohujša-
nje v dolini šentflorjanski. Izven.
Ponedeljek 25. okt.: Schnitzler: Lju-
bimkanje C.

Opera:

Četrtek 21. okt.: Gounod: Faust.
mannove pripovedke. B.
Petek 22. okt.: Gounod: Faust. A.
Sobota 23. okt.: Risto Savin: Lepa
Vida. E.
Nedelja 24. okt.: Nedbal: Od bajke
do bajke. Izven.
Ponedeljek 25. okt.: zaprto.

Lastnik in izdajatelj:
Urednik Vit. F. J. J. J.
Konzorcij „Jutra“.

Izjava.*

Z ozirom na notico v „Jutru“ št. 49 z dne 17. oktobra 1920 pod naslovom „Oprostilna razsodba“ izjavlja podpisana, da trditve, ki ustvarjajo, da se je ovađba proti u.z.g. pharm. Fedorju Gradišniku na Jesenicah izvršila iz sovraštva narodnih nasprotnikov, ni resnična. Postopanje proti imenovanemu je uvedlo orožništvo vsled tozadevne notice v „Večernem listu“ in to šele potem, ko Gradišnik ni izpolnil pogojev, katere se je glasom pisarne izjave zavezal izpolniti. Zadeva ni imela v nobenem oziru političnega ozadja, ker je šlo v celoti le za varstvo premoženja bratovske skladnice, torej premoženja delavstva, ne pa imetja Kranjske industrijske družbe.

Jesenice-Fužine, dne 18. okt. 1920.

Bratovska skladnica
Kranjske industrijske družbe.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zakon zahteva.

335 MISS FARLER 2-2
has returned from England and gives private lessons and courses. — Interviews 4-6 Thursdays and Fridays, Dunajska c. 25.

Prostovoljna dražba
se bo vršila dne 25. in 26. oktobra t. l. od 9. do 12. ure popoldne in od 2. do 5. ure popoldne v prednici, Ljubljana, Kolodvorska ulica 39). Prodajala se bo

nova in stara hišna oprava, več moternih koles (motosklopi), mizarstvo orodje s 5 skobelnicami (Hobelhänke) ter več vrst predmetov. Pozor mizarji, ženini in neveste na ugodni nakup. 541 4-1 Ivan Gotte, mizarški mojster.

Krompir

prvovrstne kakovosti, samo lepo, debelo, zdravo, brezhibno blago oddaja

družba „Jadran“
le v večjih množinah, pri odjemu celih vagonov po izvanredno nizki ceni. Blago dosepe v roku 6 dni v Ljubljano. Pozneje se bo oddajal krompir tudi v manjših množinah od 500 kilogr. dalje po primerni ceni iz skladišča. 303 5-3

haložana

naj se blagoviti poslužiti trdita:
Prva haloška trgovina z vinom Ante Korenjak in drug pri Sveti Barbari v Haložah. 36 5

Skladišče, majhno in suho, se išče. Cenjene ponudbe pod „Plašam dobro“ na upravo „Jutra“.

Pisalni stroji Remington se dobijo pri A. K. Kregar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23. Zahtevajte ponudbo. 256 5

Po zelo krasni dvokolosa, plašči, oani nova, in vsakovrstni deli, karbidne svetiljke, gorilci itd. Sprejemajo se v popravilo dvokolosa in razni stroji pri BATJELU, Ljubljana, Stari trg št. 28. 225 12-11

Odvetnik dr. Leopold Boštjančič
je otvoril svojo pisarno 326 3-3
v Mariboru, Aleksandrova cesta 30.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D.
(prej Tiskarna lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg)
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16
se priporoča 35 13
za izdelovanje vseh tiskovin od posetnic do najumetnejšega barvnega tiska, kakor tudi za natisovanje listov, časopisov, trgovinskih in uradnih tiskovin. Vsa ta dela izvršuje kar najhitreje in po strogo strokovnih pravilih.

Obenem priporoča svojo najbolje urejeno knjigovoznico, ki izvršuje knjigovozna dela od najpreprosteje do najfineje vrste.

Čevlji
tovarne
Peter Kozina & Co.

se prodajajo po znatno znižanih cenah.
Zaloga Ljubljana-Breg na debelo in drobno.
Izdelki zajarčeno iz samega najboljšega usnja.